

२असुरभेदे पु० सच वृत्तासुरस्यावरजः । “क्रोधहन्तेति यस्तस्य (वृत्तस्य) बभूवावरजोऽसुरः । दण्ड इत्यभिविख्यातः स आसीन्वृत्तपतिः क्षितौ” भा० आ० ६७० ।

३असुरभेदे पु० क्रोधवर्द्धनशब्दे दृश्यम्

क्रोधसम्भव ति० सम्भवत्यस्मात् सम् + भू-अपादाने अप क्रोधः सम्भवोऽस्य । क्रोधजाते “क्रोधात् भवति संभोहः” गीता०भावे अप् ६त० । २कोपोत्पत्तौ “माज्जारसूषिकास्यर्शे आक्रुष्टे क्रोधसम्भवे” क्रोधसम्भवे कोपोत्पत्तौ” आ० त० रघुनन्दनः । [बलो निशाधिहारी” सुश्रुतः

क्रोधालु ति० क्रुध-वा० आलुच् । कोपशोभे “क्रोधालुर्विपुल-
क्रोधिन् ति० क्रुध-णिनि । कोपयुक्ते मारुतप्रकृतेरेव तथात्वं भवति यथाह सुश्रुतः

“सप्त प्रकृतयो भवन्ति । दोषैः पृथक् द्विगः ३समस्तैश्च ? । शुक्रशोणितसंयोगेभ्यो भवेद्दोष एतकटः । प्रकृतजर्जापते तेन तस्या मे लक्ष्यं शृणु । तत्र जागरूकः शीतद्वेषो दुर्भगः स्तेनो मत्सर्यनाथ्यो गाम्बर्च्चित्तः स्फुटितकरचरणोऽतिहृच्छसुखसखकेशः क्रोधी दन्तनखखादी च भवति । अष्टतिरदसौहृदः क्षतघ्नः क्षणपक्षो धमनीततः प्रलापी । द्रुतगतिरटनोऽनवस्थितात्मा विद्यदपि गच्छति सम्भ्रमेण सुप्तः । अव्यवस्थितमतिश्चलदृष्टिर्मन्दरत्नधनसञ्चयमित्तः । किञ्चिदेव विलपत्यनिबद्धं मारुतप्रकृतिरेव मनुष्यः” ।

क्रोश पु० क्रुश-भावे घञ् । १रोदने २आज्ञाने च । क्रोशति यतः अपादाने घञ् । “हस्तेऽस्तुर्भिर्भवतीह दण्डः क्रोशः सहस्रद्वितीयेन तेषाम्” लीला०व०उक्तो०००सहस्रकरमिते अध्वपरिभाषे “चतुर्हस्तो धनुर्दण्डो नालिका तद्युगेन च । क्रोशोऽधनुः सहस्रेण गव्यूतिश्च चतुर्गुणा” हेमा०दा०मार्क० पु० उक्तः, “गव्यूतिः स्त्री क्रोशयुगम्” अमरोक्तेश्च तस्य गव्यूतेरर्द्धमानता प्रतीयते हेमाद्रि० दा० आदिषु पुराणेषु च “धनुःसहस्रे द्वे चापि गव्यूतिरुपदिश्यते” इत्युक्तान् । त गव्यूतेर्द्विसहस्रधनुर्मितत्वात् तदर्द्धत्वेन चतुःसहस्रहस्तमितत्वमपि क्रोशस्य कार्यविशेषे गृह्यते इति भेदः । ३सहस्रे “दशदण्डे तु या पूजा तत्सर्वमन्त्रयं भवेत् । षष्ठे क्रोशे महेशानि । तत्सर्वमन्त्रतोपमम् । सप्तमे क्रोशके देवि ! द्रव्यतुल्यं न संशयः । अतःपरं महेशानि । विषतुल्यं न संशयः” इति शक्तिष० त० ६पटले । “क्रोशाद्धं प्रकृतिपुरस्सरेण गत्वा” रघुः

क्रोशताल पु० क्रोशं व्याप्य तालः शब्दोऽस्य । दक्षायां हारा०

क्रोशध्वनि पु० क्रोशं व्याप्य ध्वनिरस्य । दक्षायां हारा०
क्रोशयुग न० ६त० । क्रोशद्वयमिते गव्यूतौ अमरः

क्रोशिन् ति० क्रुश-णिनि । शब्दकारके उपमानपूर्वकतया समासे क्रोशिनि परे पूर्वपदस्याद्गुदात्तात् । उष्ट्रकोशी

क्रोष्टु पुंस्त्री क्रुश-ठन् । १शृणुते अमरः अस्य असंबुद्धौ सर्वनामस्थाने परे नित्यं तृतीयादावर्षि वा, स्त्रियं तु नित्यं तज्ज्वत् । क्रोष्टा क्रोष्टारौ हे क्रोष्टो ! । क्रोष्टून् । क्रोष्टा क्रोष्टुना क्रोष्टुभ्यामित्यादि स्त्रियं ङीष् क्रोष्ट्री । “क्रोष्टा मायोरिन्द्रस्य क्रौरिः” “यजु० २४, ३२ “शाद्भूत्स्य युहां शून्यां नीचः क्रोष्टाऽभिमर्दात्” भा० आ० २१३ अ० २यद्वयं न्ये न्यपभेदे पु० । “क्रोष्टोस्तु शृणु राजेन्द्र ! वंश-
कुत्तममव्ययम् । यदोर्वंशधरस्याथ यज्जनः पुण्यकर्म्मिणः । क्रोष्टोर्वंशं हि श्रुत्वेन सर्वपापैः प्रसुच्यते । यस्यान्ववायजो विष्णुर्हरिर्दृष्टिः कुलोद्भवः” “शान्दारी चैव माद्री च क्रोष्टोर्भाष्ये” बभूवतः” हरि० ३५ अ० स्वार्थे क । शृणुते “क्रोष्टु कद्वीपियदने कर्त्तव्यं भस्त्रुखेस्तथा” भा० आ० १४० अ० । क्रोष्टु कपुच्छिका । क्रोष्टुर्गोत्रापत्यम् कुञ्जा० चफञ् क्रोष्टुः क्रोष्टञ्च । क्रौष्टायन ततः स्वार्थे अस्त्रियं जप् । क्रौष्टायस्य तद्गोत्रापत्ये पुंसि स्त्रियान्तु न जप् । जातित्वात् ङीष् क्रौष्टायनी ।

क्रोष्टुकपुच्छिका स्त्री क्रोष्टुकस्य शृणालस्य पुच्छमिव पुष्पमस्यस्य ठन् । १शृष्टिपट्याम् (चाकुलिया) (रामवासक्) इत्यमरटीकायां स्वामी २गोलोमिकायाम् राजनि०

क्रोष्टकमेखला स्त्री क्रोष्टुकस्य मेखलेवास्यस्याः अच् । शृष्टिपट्यां (चाकुलिया) रत्नमा०

क्रोष्टकर्ष पु० । यामभेदे सोऽभिजनोऽस्य तक्षशिला० अच् । क्रौष्टुर्कर्ष पित्रादिक्रमेण तद्व्यामवासिनि स्त्रियां ङीष्

क्रोष्टुकाशिरस् न० वातशोणितजः शोफः जानुमध्ये महारुजः । शिरःक्रोष्टुकपूर्वन्तु स्थूलं क्रोष्टुकमूर्ध्ववत् सुश्रुतोक्ते वातजे रोगभेदे । क्रोष्टुकाशिरः खड्गपङ्क्तुत्वात्वेदनासु इत्यादि” “गृध्रसी विश्वाची क्रोष्टुकाशिरः खड्गत्यादि सुश्रु०

क्रोष्टुपाद पु० ऋषिभेदे तस्य गोत्रापत्यम् इज् । क्रौष्टुपादि तद्गोत्रापत्ये अस्त्रियां बद्धत्वे यस्का० तस्य लुक् । क्रोष्टुपादाः स्त्रियान्तु क्रौष्टुपादाः । एवं क्रोष्टुमान, क्रोष्टुमायशब्दौ ऋषिभेदयोः तदपत्ये इज् बद्धेषु अस्त्रियाम् यस्कादि० तस्य लुक् ।

क्रोष्टुपुच्छिका स्त्री क्रोष्टुःपुच्छमिवास्यस्याः ठन् । शृष्टिपट्यां (चाकुलिया) रत्नमा०